

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:

Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

Let. 3. št. 115. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, JUNE 6, 1945. Price 5c. Vol. 3. No. 115.

TEŠKE POSLEDICE OKUPATORSKE PODIVJANOSTI V JUGOSLAVIJI

London. — Predstavniki UNRRE, Alan Hall, kateri se točasno nahaja v Jugoslaviji, potrjuje aktualno važnost za neposredno pomoč narodu Jugoslavije. V svojem sporočilu o stanju razmer ki vladajo v posameznih pokrajinah, pravi naslednje:

"Sovražnik je z tako drzovito surovostjo ropal in požgal, da so cele pokrajine brez potrebnih stanovanj in najnujnejših življenjskih sredstev. Bada in sirosta povečana tudi z razširjenim venerično boleznijo. Po nekaterih vaseh je ostalo samo žensko prebivalstvo, dočim so moški padli na bojišču. Mnogo žena ne more po dnevu iz hiše, ker nimajo potrebne obleke, da bi se obleke in poleg tega pa tudi je razširjena med mnogimi venerična bolezen, ker so bile izgnane v koncentracijska taborišča, večina pa v prisiljeno prostitucijo za nemško vojaštvo.

Smrtni slučaj se pogosto vrste in v velikem obsegu. Tisoče ubitih otrok je najti ob stranski poti, stezah in cestah, koder so Nemci nastavili mine, katerih žrtev postajajo posebno otroci. Lokalni odbori so na delu noč in dan, da ublažijo teške posledice okupatorske podivjanosti posebno v Bosni in drugih bolj siromašnih krajih.

Toda kljub temu, da je Jugoslavija daleč bolj prizadeta in trpi največje pomajkanje zaradi hrane, obleke in zdravilnih potrebščin, ni vzeta z strani odgovornih krogov v obzir za takojšnje pomoč, kakor naprimer Grčija. Ne more biti opravičenega razloga za tako ogromno razliko, med Jugoslavijo in Grčijo. Grčija naprimer dobi polovico

od celotne pomoči, dočim vse druge evropske države vključno Jugoslavijo, dobe komaj drugo polovico".

Ta potrditev naš neposredno spomne na nov način špekulacije proti narodnim interesom in v tem oziru z nujno potrebnimi živiliškimi zalogami za izstradano ljudstvo. Tako čitamo zadnje dni o špekulaciji z omejitvijo hrane ljudstvu pod oblastjo jugoslovanske armade, dočim se isto deli ljudstvu na ozemlju pod oblastjo zavezniške armade. Česar ni moglo doseči krvavo fašistično nasilje zadnjih štirih letih, se skuša sedaj doseči na Judežev način z živiliškimi potrebščinami.

Toda narod, kateri je vzdržal štiri leta krvavo fašistično nasilje, bo vzdržal tudi še nekoliko mesecev od prve žetve v Jugoslaviji. Drzni triki ostanejo pred rodom in celim svetom, le sramoten pečat drzne špekulacije.

CHURCHILL NAZNANIL ODLOŽITEV KAZNI ZA VOJNE ZLOČINCE

London. — Pretekli teden premier Churchill je naznanil v poslanski zbornici, odložitev kazni za vojne zločince. To naznanilo je podal z izgovorom, da ne bo izvršena kazen nad ujetimi nemškimi generali in voditelji, dokler se veliki zavezniki ne soglasijo z metodo kazni.

Med narodom vlada nezadovoljstvo z postopanjem vlade napram vojnim zločincem. Ako se že smatra potrebno soglasje glede metode za izvršitev kazni nad vojnimi zločinci, za gotovo da narodi Evrope ne bodo

Nove intrige v področju Trsta in Koroške

BRITSKA IN AMERIŠKA VOJSKA DAJATE POTUHO NACISTOM NA KOROŠKEM

Trst. — Po zadržani vesti, jugoslovanska vojnna komanda je vložila odločno zahtevo britski in ameriški vojni komandi, da umakne svoje čete pet kilometrov iztočno od ceste katera pelje iz Gorice proti Trstu. Ta del ozemlja se nahaja okrog mesta Komen, 12 milj severno od Trsta, katero so brez predhodnega dogovora okupirale britske in ameriške čete minul teden, medtem mesto Trstovo, katero se nahaja sedem milj severno-iztočno od Gorice.

Zahteva odločno opozarja zavezniške vojne oblasti pred drznimi in neopravičenimi izpadi ob obmejnosti formalne črte med jugoslovansko in britsko-ameriško armado. "Borba" glasilu Komunistične Partije Jugoslavije dolži britsko in ameriško vojno oblast, da daja potuho nacističnim elementom v Koroški. Dovoljeno je svobodno kretanje dr. Frideriku Rajneru, bivšem nacističnem ravnatelju Koroške, kakor tudi mnogim drugim izdajalcem in vojnim zločincem. Dočim je prisiljeno slovensko prebivalstvo Koroške napustiti posamezne okraje, dovoljena je svoboda bivšim nacističnim zločincem, da na tujem ozemlju počenja nove in drzne intrige, kar je v popolnem nasprotju in kršitev sporazuma Krimske konference", pravi "Borba".

Beograd, 4 junija. — Marčal Tito v svojem govoru preko radia, je povdaril, "Koroška je naša in mi se bomo tudi morili za njo. Mi smo osvobodili Koroško, toda mednarodne okolščine so bile pač take, da smo prisiljeni začasno odstopiti." Medtem časopisna agencija "Tass" poroča, da se vrši nad jugoslovanskimi partizani (onem delu ozemlja pod oblastjo britske in ameriške vojske) v Koroški, drzen teror in nasilje. "Tass" citira izjavo jugoslovanske delegacije Narodno-osvobodilnega Odbora, katera vsebuje obtožbo zaradi drznega postopanja nad partizani in jugoslovanskimi državljani v delu ozemlja iz katerega se je

pred nedavnim umaknila jugoslovanska armada.

Notranji nemir in drzne izpade povzročajo profašistični elementi, kateri se nahajajo na ozemlju okupiranem po britski in ameriški vojski Poleg tega se vrši istočasno špekulacija s živim. Britska in ameriška vojska je blokirala normalne prevoze živiliških potrebščin in se skuša z lakoto prisiliti ljudstvo na kapitulacijo.

Blago postopanjez nemškimi morilci

Flensburg. — Končno je naznanjeno minulega tedna, da so britske in ameriške vojaške oblasti aretirale komandi zbor nemškega fašističnega admirala Doenitza, katerega je Hitler imenoval za svojega naslednika in kateri je podpisal brez-pogojno predajo nemških fašističnih oboroženih sil. Aretacija je sledila pod pritiskom javnega mnenja zaradi blagega ponašanja zavezniških vojaških avtoritet napram nemškim fašističnim morilcem.

Sovjetsko časopisje je opozorilo britske in ameriške vojaške avtoritete na nevarno politično igro ter barantanje z nemškim admiralom Doenitzom. Sovjetski listi so zahtevali pojasnilo od britske in ameriške vojaške oblasti glede blagega ponašanja napram vojnim zločincem. Kot znano so ponekod morali zavezniški častniki pozdravljati "visoke" nacistične zločince, ko so ti kar v gruči bežali na stran zavezniške armade in se ji predajali. Dokaj verjetno, da niso računali na trdo postopanje z ene in druge strani na dosledno kazni, za strašna zločinstva v Evropi. To obenem pojasni, za kaj so se predajali na strani zavezniške armade, tembolj ako vpoštevamo dejstvo, da so procesi proti fašističnim elementom v Italiji, zelo počasni, neodločni in popustljivi. Nastane vprašanje, kako se bodo vršili procesi proti nemškim in drugim vojnim

Sedem milijonov žrtev Ukrajine

Moskva. — žrtve Sovjetske Ukrajine v tej vojni znašajo 7 milijonov civilnega prebivalstva, je naznanil polkovnik Vladimir Molčalov.

Njegov članek, kateri je bil priobčen v "Rdeči Zvezdi", glasilu Rdeče Armade, podaja naslednji pregled: Dva milijona 500 tisoč državljanov je bilo pokončanih; en milijon 500 tisoč pogrešanih brez sledu in 3 milijone odgnano v Nemčijo na prisilna dela. Materijalna škoda znaša nad 100 bilijonov dolarjev.

IZHOD VOLITEV V ONTARIO RESEN OPOMIN SILAM NAPREDKA IN DEMOKRACIJE

EDINO ZDRUŽENE PROGRESIVNE SILE ZMOREJO PORAZITI REAKCIJO 11 JUNIJA

Toronto, 5 junija. — Rezultat provincijalnih volitev pri katerih je zmogala konservativna reakcija, je resen opomin vsakemu iskrenemu rodoljubi ne glede na politično ali narodno pripadnost ali verske nazore, da podvoji svojo aktivnost na polju združitve progresivnih sil, za poraz konservativne reakcije dne 11 junija.

Zmago konservativne reakcije v Ontario, je pripisati ne njenemu programu, ampak oportunističnemu stališču vodstva CCF stranke, katero je odklonilo enotno sodelovanje z Delavsko Progressivno Stranko, unijskem in progressu naklonjenimi gibanji. Oportunistično stališče vodstva CCF stranke, je postalo očitna posledica razdvojenih sil organiziranega delavstva ter progressu in napredku naklonjenega ljudstva. Odprlo je na stežaj vrata konservativni reakci-

ji, katera je triumfirala po zaslugi CCF oportunističnih voditeljev.

Tej zmagi je pripisati istočasno dejstvo, da so tisoči volilcev bili sprečeni pri volitvah iz enostavnega razloga, ko niso bili registrirani. Politična konservativna mašina je vnaprej poskrbela za svojo zmago tako z površno registracijo, kakor tudi drznimi intimidacijami, šovinistično in fašistično propagando, drznim izpadom proti tujcem in terorjem. Na ta način so torijevci izbrali 66 svojih poslancev kar pomeni nadpolovično večino v poslanski zbornici od 90 poslanskih sedežev.

Rezultat provincijalnih volitev je naslednji: Konservativci 66; liberalci 11; CCF 6; delavsko progressivne stranke 2 in liberalno-delavska 2 poslanka.

PRAVDA ODGOVARJA NA DRZNO KAMPANJO ZAVEZNIŠKEGA TISKA GLEDE TRSTA

Moskva. — Pravda, glasilu komunistične stranke Sovjetske Unije, odgovarja na drzno kampanjo gotovega dela zavezniškega tiska, katero izrablja konflikt zaradi okupacije Trsta pod krinko za širjenje drzne kampanje proti Jugoslaviji, potvarjanje resnice in podžiganje nezaupanja med zavezniki.

Članek, ki ga je napisal Jakov Viktorov na poseben način odkriva zaledje zlobne propagande, Hearstovo časopisje v Združenih državah, medtem tudi londonski list Economist, katero prinaša provokacijske narave članke in sporočila glede sporne zadeve Trsta in drugih južnoslovanskih pokrajin v severni Italiji in južni Avstriji. Tak provokacijska razlaga o Trstu potom omenjenega časopisja odpira na stežaj vrata onim elementom in krogom, ki so proti sodelovanju zavezniškim, ter istočasno vrata prikritim javnim sovražnikom

kriminalcem. Ali bo zapadna demokracija res "blagoslovljena" z pečatom pomilostitve mnogih, kateri so zaslužili kazni?

proti trajnega mira in sigurnosti v svetu. Sramotna kampanja proti volje svobodoljubnih narodov, očitno ovirana razvoj prijateljskih odnosov in sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo, ter istočasno postaja setev semena za bodoče konflikte.

Viktorov v svojem članku poudarja, da je jugoslovanska vojska sama osvobodila Trst, za njega prelivala kri in iz tega razloga bi ji moralo zavezniško poveljstvo priznati njene zasluge, ker je z tem doprinašala ogromne žrtve v borbi proti nemških fašističnih sil. Toda stvarnost razmer kaže povsem drugačno sliko. Dočim so bile naslovljene neštete čestitke o heroizmu jugoslovanske armade za osvobodjenje teh krajev, je proti nje sedaj podvzeta odvratna kampanja nedostojna enemu zavezniku.

Pravda, je obenem udarila kritizirajoč nekatero britsko in ameriško časopisje, ter radio komentatorje, ko izražajo sumnjo napram zunanji politiki Sovjetske Unije. Naša zunanja politika — pravi Pravda — je neštokrat pojasnjena in ne vsebuje kakršne koli podlage za sumničenje. Časopisje kot newyorški Times, New York World Telegram in mnogi, se zagotovo spominjajo take razlage, ki so jo podali naši voditelji. Pravda poudarja rekoč, zunanja politika Sovjetske Unije, je politika jasna in logična.

Medtem v istem članku resno opozarja zaradi blagega postopanja z vojnimi zločinci, ter prinaša primer, kako Hjalmar Schacht, bivši direktor nemške državne banke in nemški industrijalec Fritz Thyssen, sprovajata svoje dneve v enem razkošnem hotelu, dočim se z Goeringom postopa, kakor z bolnim detetom. Trud, glasilu sovjetskih strokovnih unij izraža mnenje, da gotov del britskega in ameriškega tiska vodi sistematično kampanjo laži proti Sovjetski Uniji.

DE GAULL OBIŠČE AMERIKO

Pariz. — General Charles de Gaulle, predsednik začasne francoske vlade najbž da obišče Ameriko. Uradno naznanilo pravi, da se je odzval povabilu predsednika Trumana. To poročilo zaenkrat neomenja kdaj pride v Ameriko.

ZOJSA.

BRITSKI AGENTI ODGOVORNI ZA NEMIR V SIRIJI — DE GAULLE

Pariz. — Premier de Gaulle je obtožil agente za nemir v Siriji, kjer je bilo kakor trdijo uradna poročila nad 10.000 ljudskih žrtev v spopadu med francoskim, ter vojaštvom Sirije in Lebanona na Srednjem iztoku. V svojem govoru ki ga je održal minulo soboto in katerega se smatra v uradnih krogih kot odgovor premieru Churchillu za posredovanje britskega vojaštva v sporni zadevi pravi, da so britski agenti odgovorni za notranji nemir. Sirija in Lebanon, ki sta prišla po sklepu bivše "Lige Narodov" pod francosko in angleško "protekcijo", sta sporna zadeva med Francijo in Vel. Britanijo še od zadnje vojne, pravi de Gaulle.

skih narodov, Egipt, a Iran a Palestina in drugih obmejnih dežel," je povdaril v svojem govoru general de Gaulle.

Odgovor de Gaulle-a seveda ni všeč britskim krogom, dočim sovjetsko časopisje odobrava stališče Francije v tej sporni zadevi.

Narod Vel. Britanije je končno začel spoznavati svoje torijevske krmilce v bistvu pomena njihovega dela in ponašanja. Volitve, ki se bodo vršile v juliju mesecu, so zelo važnega pomena ne samo Vel. Britanijo, ampak tudi zunanji svet, na katerega prav mnogo vpliva vlada v eni ali drugi svetovni velesili. Ali bo narod v tem oziru res edinstveno posegel pri prihodnjih volitvah, da zagotovi izvolitev vlade, ki dočim sovjetsko časopisje odobrava stališče Francije v tej sporni zadevi.

Prva Narodna Vlada Federalne Slovenije

Časopis "Politika", kateri izhaja v Belgradu, prinaša z dne 9. maja t.l. obsirnejši članek o novo ustanovljeni narodni vladi federalne Slovenije. Članek se glasi:

"Po osvobojenju v Ajdovščini pri Vipavi v Slovenskem Primorju se je vršila seja Slovenskega Narodnega Osvobodilnega Sveta. Temu svečanemu sestanku poleg članov predsed. in narodnih poslancev, prisostvovali so dr. Ivan Ribar, predsednik AVNOJ-a; podpredsednik zvezne vlade in minister ustave Skupščine Edvard Kardelj; predsednik srbske narodne skupščine dr. Arso Jovanović; Sava Kosanović, minister za informacije; dr. Dragotin Marušić, minister pošte; Edvard Kocbek, minister za Slovenijo; Vicko Krstulović, minister hrvaške narodne vlade, delegacije zavezniških vojaških misij in predstavniki javnega življenja Slovenije."

"Sejo je odprl predsednik dr. Josp Vidmar, kateri je

v svojem nagovoru pozdravil dr. Ivana Ribarja, člane zvezne vlade in predstavnike zavezniških vojaških misij. Nato je naznanil dnevni red in obenem poudaril da je na podlagi tozadavnega zakona o oblikovanju narodne vlade Slovenije, potrebno sestaviti prvo narodno vlado svobodne federalne Slovenije. Poslanci so to izjavo pozdravili z dolgotrajnim pozdravom."

"Zatem je zbornico pozdravil dr. Ivan Ribar, general-lajtnant Arsa Jovanović, minister Vicko Krstulović, dr. Siniša Stanković in Franček Bevk v imenu oblastnega Narodno-osvobodilnega odbora Slovenskega Primorja. Nazadnje je govoril podpredsednik zvezne vlade Edvard Kardelj, kateri je razložil aktualno politično situacijo in značaj osvoboditve vse zemlje."

"Po uradnem redu seje, Boris Kidrič, član predsedstva SNOS-a, je predložil poročilo o položaju zunanj

politike in notranje situacije. V svojem izčrpnem referatu je posebno naglašal, da bodo v svobodni demokratični Jugoslaviji in z tem tudi v federalni Sloveniji zagotovljene pravice italijanskim manjšinam tako, da bo tej manjšini v novi očetnjavi popolnoma omogočeni nemoten političen, kulturni in socialni napredek."

"Njegovemu poročilu je sledila obsirnejša razprava, katere se je udeležilo več govrnikov, medtem predstavniki italijanske manjšine iz Slovenskega Primorja, kateri je ob tej priliki izjavili: "Italijanska manjšina v Slovenskem Primorju izraža svojo radost, ker bo v novi Titovi Jugoslaviji z svojim delom in življenjem mogla doprinesiti kar največ mogoče k napredku državne zveze, v katero pravi radi in dobrovoljno pristopajo."

"Nato je bil sprejet zakon o oblikovanju narodne vlade Slovenije, poveri pred-

sednik slovenskega narodno-osvobodilnega Sveta mandat Borisu Kidriču, članu predsedstva, da sestavi vlado. Kidrič se je nato posvetoval z vodstvom in ravnatko z vodilnimi člani odbora Narodnega Osvobodilnega Slovenije o cilju izvrševanja poverjene naloge. Po trenutnem odmoru predsednik SNOS-a dr. Jože Vidmar naznanil, da je mandator Boris Kidrič predložil listo članov nove vlade. Z odlokom predsedništva Slovenskega narodnega Osvobodilnega Sveta v narodno vlado Slovenije, so imenovani sledeči:

"Predsednik vlade Boris Kidrič, podpredsednik dr. Marjan Breclj, minister za notranje zadeve Zoran Polič; finančni minister Aleš Bebler, minister pravosodja Jože Pokorn; minister industrije in rudarstva France Leskošek; minister trgovine dr. Lado Vavpotič; minister prosvete Ferdo Kozak, minister za šume Tone Fajfar; minister poljedelstva Janez

Hribar; minister za socialno politiko Vida Tomšič; minister za narodno zdravje, Marjan Ahčin, minister za izgradbo Lojze Kambič in France Snoj, minister za krajevni promet.

"Odlok o imenovanju Narodne vlade Slovenije pristožno so pozdravili enoglasno in enodušnim aplavzom Nato so člani vlade pred predsednikom položili zaprišeno narodu. Z tega zgodovinskega sestanka je poslan pozdravni telegram maršalu Jugoslavije, Josipu Broz-Titu."

V Ajdovščini se je pozneje vršilo javno zborovanje katerega se je udeležilo veliko število tamošnjega ljudstva. Ta narodni shod je odprl z nagovorom predsednik narodno-osvobodilnega Sveta za Slovensko Primorje, France Bevk, za njim sta govorila dr. Ivan Ribar, predsednik AVNOJ-a in Boris Kidrič, predsednik nove narodne vlade Slovenije.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.
Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenar-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.Tržaško vprašanje in zavezniško
stališče

Tržaško vprašanje, katero na splošno vključuje Trst in slovensko Primorje, je postalo predmet političnega trenja in razprave, posebno ko sta britska in ameriška vlada izročila noto jugoslovanski vladi, da umakne svoje čete iz tega ozemlja. Poleg svojega tragičnega smisla drzne in zarotne propagande, katere je nastala kot posledica politike odlašanja z obračunavanjem na znotraj v Italiji s fašističnimi elementi, odkriva sicer dva temeljna vprašanja tesno eno z drugim vezana. Prveč odkriva na znotraj italijanske fašistične impirijalistične elemente in drugič celotno reakcionarno družbo v svetu, katerih delovanje je naperjeno za povrnitev sveta v predvojno dobo.

Če tudi bi zaenkrat se omejili na obširno razlago o drzni zarotni reakcionarni propagandi, katere sama ob sebi postaja drzna, besneča in mesmiselna v javnem mnenju z ozirom na to velevažno vprašanje za zedinjeno svobodno Slovenijo v okviru nove svobodne federativne Jugoslavije, je potrebno zvrniti pozornost tembolj radi dejstva, da dobimo v našem časopisju napačno razlago o njemu. Namreč skuša se podati utis med našim narodom, da se gre za politične sfere med Sovjetsko Unijo in Vel. Britanijo v centralni in zapadni Evropi, da se obema gre za imperijalistične cilje.

Seveda napačno bi bilo misliti, da tu ne igrajo odvratno vlogo ravno imperijalistični cilji. Vsekakor nastane skromno vprašanje: Čegavi? To vprašanje na enostaven način izločuje v tej politični in drzni kampanji Sovjetsko Unijo, ne kot državo z imperijalističnim cilji, ampak odločno zastopnico sklepov v Jalti, ki so enako veljavni za Vel. Britanijo in Združene države, ter Zedinjene narode v splošnem.

Ti sklepi so na jasn način postavili v ospredje in se enkrat ugotovili obveznost proti-fašistične koalicije vpoštevaje pravico narodom na samoodločbo in na znotraj svojih držav formiranje vlade brez zunanjega vmešavanja. Ali ne nastane vprašanje, kakšen je danes odnos zaveznikov — vseh skupno in vsakega posebej z ozirom na Trst in slovensko Primorje, ter do vseh odtelesenih delov slovenskega in hrvaškega ozemlja po prvi svetovni vojni, za poravnane prizadete krivice?

Splošno je znano dejstvo, da Sovjetska Unija po svojem tisku in v radio že prej gledala z odkritimi simpatijami na osvobodilno gibanje v Jugoslaviji in na dosledno protifašistično borbo njenih narodov. Borba teh narodov je naša pomembna moralna opora v Sovjetski Uniji, ki se je strogo držala načela nevmešavanja v nostranje njihove zavede. Ni pa mogoče istega primerjati z ostalima zaveznikoma Anglijo in Ameriko, kajti dejstvo je, da je bivša režimska izdajalska družba v Londonu uživala gostoljubje Anglije, da je Fotič nemoteno deloval in deluje proti novi Jugoslaviji, pač taki, kakršno žele njihni narodi.

Edvard Kardelj, podpredsednik nove jugoslovanske vlade, je na temeljit način odkril gnilo zalednje drzne anti-jugoslovanske kampanje v osobini preoblečenih italijanskih impirijalističnih fašističnih elementov, ter njim naklonjene reakcionarne in protivnarodne družbe v zunanjem svetu. To pomeni ne samo, da skupno ta zarotna prevleča družba deluje z polno paro za povrnitev sveta v predvojno dobo, ampak istočasno proti sklepov v Jalti, kateri določajo le pravično poravnane storjenih krivic po prvi svetovni vojni in pa narodno samoodločbo v svojih notranjih zadevah.

Tržaško vprašanje, je rešeno tako po tam živečem narodu, kako tudi zgodovinski pripadnosti, da pripada zedinjeni svobodni Sloveniji, odnosno novi federativni Jugoslaviji. Kakršno koli izmotavanje in sklicevanje na režimsko preteklost, katere izraža prav nič drugega kakor antinardno in antiljudsko teroristično postopanje italijanskega fašizma zadnjih 22 let, ne sloni na temeljnih principih narodne pravičnosti, ampak na drzni zaroti preživelih fašističnih in napol fašističnih elementov proti narodnega in mednarodnega sporazuma. Še več. Poleg političnega trenja in drzne propagande, ogroža s krvjo zasluženi mir v svetu.

Zahteve jugoslovanske vlade slovenskega in hrvaškega naroda za pripojitev odtelesenega ozemlja po prvi svetovni vojni, je opravljena zahteva. Ona mora zbuditi vsakega rodoljuba, vsakega poštenega svobodoljubnega človeka, da zastavi svoj glas v njeno prid!

Državne volitve 11 junija

Prihodnji ponedeljek dnje 11 junija se bodo vršile državne volitve od katerih izhoda je odvisno, ali bo Kanada v zunanji in notranji politiki sledila stopnje napredka in progressa ali pa nazadnjaštvo konservativne in vse druge zbrane reakcije proti miru in blagostanja, narodnega in mednarodnega edinstva in končno s podžiganjem za tretjo svetovno vojno.

Reakcionarne sile so na delu. Njihova politična propagandna mašina neizbira sredstev v svoji nameri doseči državno krmilo. Na znotraj med narodom razširja sovinstično mržnjo, izvaja drzne izpade proti tujerodnemu ljudstvu, proti židom in končno proti zmagi progresivne koalicije. Njeno načelo je zmagati — zmagati nad progresom in demokracijo.

Ta vprašanja se postavljajo pred volilce v splošnem prihodnji ponedeljek. In to so življenskega pomena vprašanja tesno vezana tako z bodočnostjo poedinca, kakor naroda v splošnem. Edino pravičen odgovor na dan volitev je, da vsak volilec predno odda svoj glas, trezno premisli na vse to in da ga odda za kandidata stranke, katere dejansko zastopa narodne in delavske interese — katere dejansko deluje na polju narodnega edinstva in mednarodnega sporazuma za trajen in pravičen mir, za blagostanje in srečo naroda. Za take kandidate je potrebno oddati svoj glas in z tem manifestirati solidarnost s silami napredka in progressa v svetu.

Delavska Progresivna Stranka se je edina izkazala v tem oziru, da sledi stopnje napredka in progressa. In ravno zato zasluži podporo delavcev in delavk, da na dan volitev 11 junija oddajo svoje glasove za njene kandidate.

Fašistično domobranski teror nad Slovenci

DOMOBRA NSKI TEROR
IG IN IŠKA VAS
— MORIŠČI

V Iški vasi in na Igu nasilje ne odneha. 7. IV. so domobranci v Iški vasi prisilili Antona Japlja, da je moral odpeljati naropano blago na Igu. Toda škoda bi bila pustiti lepega konja in voz! A lastnik bo obtoževal. Ah, to je preprosto! Saj Kozlarjeva gošča ni daleč. Tam je že grobov in celo še nepokopani trupel. Zato so Japlja peljali tja in ga ubili. Aprila je njegovo truplo še ležalo tam ob dveh truplih neznanec, možkega in ženskega.

V Črni vasi so domobranci več družin popolnoma izropali in mnogo ljudi zaprli. Prav tako v Kotu pri Igu, kjer so kradli živino, živila in kokoši. Požrešnost teh "Kristusovih borcev" je nepopisna. Teden dni stare zajčke, celo brejo zajko so na mestu skuhalo in požrli.

Prijeli so Alojza Janžela. Zasliševal ga je kaplan Štefan Kraljič, ki je sedaj domobranski oficir in kurat.

"Vse terence bomo pobili!" so govorila usta tega služabnika božjega Janžela. "Navsezadnje bomo dobili v roke vse partizane!"

S Kraljičem je tudi turjaški grof, skupaj hodita na pohode in fevdalec upravlja minomet. V krvi mu je še, da bi uničeval slovenskega kmeta. Ko je Janžel slišal, da bo ustreljen, je izrazil ugoden trenutek in pobeignil ter povedal, kako se mu je godilo.

V Šmarjeti so kradli domobranci pod vodstvom komandanta Cvetkoviča. Preoblekli so se v partizane in plenili predvsem živino in živila. 16. IV. so od tu odpeljali 40 ljudi, stare ženske, ki so težko hodile, so zmerjali z kurbami in jih suvali s kopiti.

Franc Frakelj je nadaljeval svoje grozotno delo neprestano. Postal je nekakšen inšpekcijski oficir in zasliševal žrtve. Sredi aprila so domobranci na Barju spet odpeljali 13 oseb. 6 od teh je zaslišal Frankelj osebno in jim namenil usodo, ki jih je zadel.

18. IV. so domobranci pobrali v Ljubljani 10 simpatizerjev OF, jih odpeljali v Ljubljano, kjer so jih postavili v obrabi proti reki in ustrelili. Trupla so pometali v vodo.

Konec aprila so imeli domobranci na Igu zaprtih 40 ljudi. Od teh vemo, da so ubili Alojza Viranta iz Klade, ki se je poprej skrival pred njimi. Ustrelili so tudi kmeta Janeza Zakrajška iz Podstrme. Krivdo so zvrnili na partizane.

Maja so domobranci iz Iga in sosednjih postojank ustrelili kmeta Pirca iz Matene in Miho Pirmana, odpeljali so iz Matene Janeza Požarja, Franca Tavžlja, Maksa Juha in Franca Petrinčiča. Z Iga pa so odpeljali gostilničarja Toneja, Antona Grmadnika, in gostilničarja Ivana Štrumblija. Ustrelili so tudi neko kuharico, ki je tam hodila brez osebne izkaznice.

V Kozlarjevi gošči pa je bilo nato 9 novih grobov...

Na Rudniku je bil odkrit grob s 30 žrtvami z Rudnika. Ni še odkopan. Imena še niso znana. Vemo pa, da so domobranci okoli 8. V. ubili Uršičevo družino na Igu, mater in dve hčerki. Micka je bila ubita z dvema streloma. Našli so truplo: krilo dvignjeno, v trebuh in v spolovila pa je bila suvana z nožem.

24. IV. ponoči sta prišla h kmetu Šublju na Glince dva moža in zahtevala sina. Stari Šubelj je poznal enega od domobrancev, ki je imel v rokah revolver, in mu rekel: "Vidiš, koliko dobrega sem storil tvojemu očetu, ti pa mi boš umoril edinega sina." Vsa družina je na kolnih prosila, naj jim priznasejo. Lopova sta vse izgnala na dvorišče in sina ustrelila. Očetu pa sta zabičala, da ga bo doletela ista usoda, če ju

bo izdal. Domobranci drugi dan niso nikogar pustili k pogrebu, širili pa so govoriče, da so morilci partizani.

Še vedno nosi Ljubljani ubite žrtve. Še junija so opazili ljudje truplo mladega dekleta, ki je priplaval po vodi. Zahtevali so od domobrancev, naj potegnejo truplo iz vode in ga pokopljejo. Oni pa: "Kaj nam mar! Še stroške bomo imeli s tem!"

V gozdu pri Dravljah so junija opazili 4 nove grobove. Ropajo pa tudi tu. V gručah do 10 domobrancev pridejo, prosijo hrane, hkrati pa kradejo prašiče, teleta, kokoši, svinjino, mast.

NASILNOST IN NADUTOST

Nasilnost in nadutost domobranskih šarž že presega vse meje. V noči od 15. na 16. V. transport domobranci na postaji Zalog ni dovolil pregleda vlaka in zahteval, da mora vlak takoj naprej. Bivša železničarska uradnika Bitenc iz Črnomlja in Derganc iz Metlike sta s kopiti pretepla svojega bivšega tovariša prometnika Rabiča in vlakovodjo Ivančiča, prvega do nezavesti, in kričala, da bosta dala vse uslužbence postreliti.

Na kolodvoru v Ljubljani je neki narednik Janez, komandant straže, znan po svojem nasilju, in je 9. in 10. V. do krvi pretepel vlakovodjo.

Na policiji se mučenje jetnikov nadaljuje. Neki dijak Janez Gostinčar, brat žene industrijalca Karla Čeča, je znan pretepak na policiji. Drug tak zlikovec je Jože Pnišek s Tyrševe ceste, ki se je sam pohvalil:

"Komuniste temeljito pretepa!"

Policijski referent Razberger, sadist, je nečloveško mučil Manico iz Matenje vasi pri Postojni. Policijski referent Tumpelj se je izrazil, ko so ga Nemci zaprli, naj ga ne pošljejo v Dachau, da se tam ne bi srečal z ljudmi, ki jim je on lomil kosti. Komisar policije Uranič si je opremil 5 sobno stanovanje z opremo, zaplenjeno pripadnikom OF. Vedno namreč izhajajo v Službenem listu odloki o zaplenbah premoženja tistih Slovencev, ki sodelujejo z OF. Izhajajo tudi odloki o izključitvi iz državne službe, iz odvetniške, zdravniške in drugih zbornice itd. Zaplenjeno premoženje teh si dele domobranski postopači. Šef odseka za likvidacijo na policiji je bil bivši uradnik Alfred Kralj iz Maribora a njegov pomočnik neki Trojar.

7. V. so pobrali inkasanta Mestne elektrarne v Ljubljani. Čez par dni so ga našli v Grubarjevem kanalu.

16. V. so našli v Dravljah na neki njivi dve trupli. Ženska je imela rdečo ruto. Poleg njih je bil izkopan grob. Pozneje je bil ta grob zasut.

17. V. ponoči so domobranci ustrelili za bežigraskim blokom 4 možke. To so bili vpok. invalidi, poročnik Rebolj, mornariški narednik Kovič, ki ni hotel vstopiti v domobranstvo, in neki študent. Na 4 hišah je bila naslikana "Črna roka".

"ČRNA ROKA"

"Črna roka" je znamenje bližajoče se groze. Ta cvetka je zrasla iz gnoja, ki ga pljuskuje domobranske golide po slovenski zemlji! Ogrinja se s tajinstvenostjo. Morilci si pomažejo obraz s sajami ali nosijo krinke. Vedno nastopajo ponoči. A vsaka skrta stvar postane očita. Danes vemo, kdo vleče za žico teh lutk.

V glavnem je ta tolpa sestavljena iz nekaterih dezertirjev in skrivničev, velik del pa je iz domobrancev. Nastopajo kot samostojne skupine. "Črna roka" je izrazito gestapovska organizacija, ima pa tesne zveze tudi z domobranci in mihalovičevci. Love terence, napadajo patrole in kurije in ako jih ne pobijejo takoj,

jih izročajo Nemcem. Vodi telji zvezo z Nemci pred množtvom ponekod prikrivajo.

Prvič se je pojavila meseca marca. Zanimivo je, da se je to zgodilo neposredno po znanem sestanku v hotelu "Continental" v Trstu pod vodstvom ministra gestapa Himmlerja, ki se ga je udeležil tudi Mihalovičev zastopnik Jevdjev. Tri dni nato je bil sestanek v Ljubljani, ki so se ga udeležili mihalovičevski major Karol Novak, znani Rudolf Žitnik, bivši podban dr. Pirkmajer, dr. Ante Kozar in prosluli italijanski izdajalec dr. Marjan Zajc.

V Ljubljani so člani Črne roke" Leopold Srebrnjak iz Grosuplja, ki je hotel izkoristiti ženo nekega partizana Justino Guserjevo. Ko mu to ni uspelo je njo in njeno prijateljico ustrelil za letališčem v Ljubljani, dalje Jože Bizelj s Studenca pri Ljubljani, Nace Jeriha s Slap, znan pijanec in ovadah, Jože Smrdur s Studenca, poroč. Pikelj in dr. Ciril Žebot, znani fašistični plačanec in organizator bele garde, ki je imel in izvrševal naloge širšega obsega. Najbolj viden pa je znani denunciat s sodnije, sedaj policijski komisar Loh, eden izmed voditeljev božičnih racij v Ljubljani leta 1942, ko so vrgli belogardisti s pomočjo Italijanov v ječo okoli 1000 Ljubljančanov. Jedro tvorijo Ehrlichovi "stražarji", ki so ultraklerikalni, versko fanatični in nestrpni elementi, ki so pripravljani za sleherno dozdevno prednost cerkve prodati najvišji narodni interes in ki so pod Ehrlichom stremeli, da bi bila Slovenija pod italijanskim ali papeževim protektoratom. (Dokument divizije Isonzo I. Nr. 3576). Zelo naklonjen je "Črni roki" policijski šef dr. Hacin. Med vodji v Ljubljani se imenuje Miha Jenko, župnik v Mostah, dalje domobranski kurat Križar v činu nadporočnika, ki igra vlogo nekakega sodnika, izvršitelji obsodb pa so poroč. Holezajn, Gorišč in Močan, dalje Razberger, Tumpelj, Kobi, Koritnik in njegov sin, Močnik, ki pretepa pri zasliševanju, Tomc in njegov sin, bivši jugoslovanski kapetan, sedaj stotnik domobrancev.

Nemci so očito, da bi potlačili razburjeno javnost radi preočitnih zločinov, nekatere člane te "Črne roke" zaprli. Takoj so začeli trditi v klerikalnih krogih, da je "Črna roka" sokolska in mihalovičevska, ni pa, klerikalna. V resnici pa delujejo v njej vsi kakor dokazujejo imena.

"Črna roka" v Ljubljani je ustrelila jugoslovanskega poročnika Rudolfa Ravnika, ki je bil bolan na revmatizmu. Trije mladiči so se pripeljali z avtomobilom ponoči in izvršili umor. (Stran 19).

V zvezi s "Črno roko" je 7 uvozlencev, ki so jih potegnili iz Ljubljane. Izsiljujejo tudi denar. Nekega ženska je dobila poziv od "Črne roke", naj izroči po preteku par dni 2000.- lir na tisto mesto, kjer je dobila pismo, pri tem so ji grozili s smrtjo. Po Ljubljani je splošno znano, da je "Črna roka" odpeljala vseučilškega profesorja dr. Franca Šturma, za katerim je izginila vsaka sled.

Zaradi pretenj "Črne roke" se je več ljudi, ki so nam poimensko znani, preselilo v Nemčijo.

Neka mladenka je bila zaprta v prisilni delavnici, v kateri neki nemški narednik posebno zversko postopa z jetniki. Ta mladenka je bila določena za transport v Nemčijo, a so na predvečer prišli ponjo fantiči s policije. Čez par dni pa so jo našli ubito v gramozni jami skupaj z več možkimi.

Akcije "Črne roke" izvaja samo mladi ljudje. Policija jim daje na razpolago avtomobil in imajo tudi pristop v policijske zapore.

Teror "Črne roke" nam je v zadnjem času javljen tudi iz okolič Postojne in Logat-

ca. Pri tem so udeleženi vidnejši predstavniki domobrancev.

Tudi v okrožju Litije se pojavlja "Črna roka", ki prihaja z Dolenjske in terozira prebivalstvo. Zakrivila je preselitev mnogih družin.

Ko je v Ljubljani v teku maja dobilo 11 oseb od "Črne roke" grozilna pisma, je neka ženska nesla pismo na nemško poveljstvo. Nemec ji je dejal: "Vi ste enajsta, ki je določena za umor! Pripravite se na smrt ali na odhod v Nemčijo!" Še isti večer je bilo vseh 11 odpeljanih v Nemčijo.

"Črna roka" ima svoje odboje in likvidatorske skupine po vsej deželi.

V zadnjem času je "Črna roka" radi odpora vse javnosti spremenila svojo morilsko taktiko. Žrtve zločinov zvelejo v gozdove, ki jih deloma kontrolirajo tudi partizani in nato vržejo krivdo na nje. Na Rudniku so napadali nekega kmeta oblečeni kot partizani. Kmet pa se jih je z orožjem ubral, in enega od njih ustrelil. V Podlipoglavu so ponoči nekemu kmetu izsilili 15.000.- lir. Javilo pa se je to s pripombo, da so storilci pustili za seboj sled v gozd, da so torej bili partizani. Terezija Przek iz Osredka pri Cerknici je bila ustreljena ponoči od 13. na 14. III. v čelo, lice in prsa. V aktu je označeno, da je prišla iz gozda, da je torej partizanka. Pod Ježico je bila najdena pri Savi krsta ki je bila pri vzglavju okrvavljena. Na vseh hišah, od katerih je osumljen kak družinski član, da je pri partizanah, je bila na Ježici nalepljena "Črna roka". Kdor tako grožnjo javi Nemcem, ga odpošljejo v Nemčijo. Dne 20. III. v Mostah odpeljane delavca Alojzija Tavčerja so našli v Savi pri Lazah 20. IV. s prerezanim vratom, delavca Omahna iz Most, odpeljanega isti dan pa so našli v Savi pri Lazah.

Nadaljne žrtve "Črne roke" v Ljubljani so sledeči; izginili so na skrivnostnem način: Brajnik, upokojenec, Riha Karl, pekovski mojster, Babnik, tkalski mojster iz Glinj. Ti in še tri nepoznane osebe so izginile tekom junija.

Domobranec Bogdan od straže na letališču je z sadističnim veseljem pripovedoval, kako so na Dolenjskem prišli neko dekletje iz Ljubljane, jo v obe noge ustrelili, jo prijeli pod pazduho in vrgli v ogenj. Franc Smrekar iz Češnjic je pripovedoval, kako je streljal ljudi, ki so jih ponoči pobirali iz njihovih domov. V eni noči so jih pobili 42; med njimi tri noseče ženske. Streljali so jih v tilnik in jih zmetali v neke jame na hribu. 8 jih je streljalo, sami mladiči od 17 do 20 leta. To pa se je zgodilo pri Sv. Urhu.

Katehet na trgovski akademiji, kjer je vsak mesec politična debata in se lahko oddajajo anonimna vprašanja, je imel dosti gradiva za odgovor na vprašanje: "Kaj je, Črna roka?" "Rekel je: "To je od zakonite oblasti dovoljena organizacija, ki ji je poverjena naloga delati red."

Na vprašanje, če smatra za pravično, da brez sodbe more ljudi, je dejal: "Kdor dela to, kar mu je po zakonu dovoljeno, ne dela ničesar protizakonitega in se ne sme obsojati. Preden se je oblast odločila za tako odredbo, je stvar gotovo vsestransko preštudirala. Ne smemo gledati na posameznike, temveč na stvar kot celoto, na nauk duševno najvišjih modrijanov, ki streme res samo za tem, da človeštvo rešijo pogube!"

K takemu "verouku" ni treba pojasnila. V Hrušici se je primerilo, da je celo pater Felic iz Stepanje vasi poslal pismo z mrtvaško glavo, v katerem z grožnjo od nekoga zahteva spis oseb ki delajo za OF.

Na strani 22 omenjeni invalid, poročnik Rebolj je bil ustreljen po 2 lopovih, od

katerih je imel eden črna očala. Eden ga je vprašal, kje je izgubil nogo. Ko je odgovoril, da pri preobratu Jugoslavije, sta pahnila ženo proč in z več strelji invalida ustrelila, odnesla pa razne drobnarije. Na vrata sta po odhodu natisnila pečat črne roke.

V noči od 24. na 25. IV. so popolnoma izropali rodbino Alojzija Kosarja v Novih Jarsah in odpeljali njegovo ženo proti Tomačevem. Za njo ni sledu.

Ponoči so odpeljali mater petih otrok Poldo, ki so jo našli čez 14 dni in mivki ob Savi s polomljenimi udji in tako razmesarjeno, da jo je mož spoznal le po obleki. Zlato zobovje ji je bilo izruvano.

Na ljubljanskem letališču so našli tri trupla deklet brez glav.

18. V. je bil ustreljen otrok Martin Jordan na Verdu, ko je pasel kozo.

500 m od dolenjskega bloka so kmetje orali in pri tem našli tri trupla.

2.VI. so spet našli na aerodromu v opuščeni jarkih dve trupli mladih deklet z razbitimi lobanjami. Ena od teh je bila oblečena samo v perilo. Očividce je zadržal, da sta bili trupli v jarkih kakih 4-5 tednov.

Ena izmed likvidatorskih skupin ima svoje gnezdo v 15. domobranski četi na Škofljici. Nekdo izmed njih se je pohvalil, da je eden od "Črne roke" 18.VI. na Dolenjski cesti ubil dve, druga skupina na Škofljici pa tudi dve osebi. Na blok prihajajo črnorokci maskirani in domobranska straža jih pusti skozi, če ni nemške patrole v bližini. Pri svojih zaverstvih trošijo letake s pozivom, da se naj vsi Slovenci strnejo v borbi za poštene ideale!

V taki borbi, v katero so se strnili vsi maračni elementi na Slovenskem, so v noči od 9.VI. v Dravljah maskirani morilci pobili profesorja Tehničnega šole Štirna in njegovo 18-letno hčerko. V se področje je bilo od te borbe okrvavljeno. Ubijalci so izropali vslo zlatino. Na bloku pa so se razburili domobranci: "Kaj pa se razburjate! Kaj mislite, da smo ga mi?!" Toda morilci so bili oblečeni v domobranske uniforme, preko njih so potegnili nekatere cunje, obraze in roke pa so si namazali s sajami. Po umoru so pustili na zidu znak črne roke.

Isto noč od 8. na 9.VII. so verjetno isti zločini ubili sestro prof. Franca in Antona Vodnika.

Vsa poročila, kj z velikimi težavami prihajajo iz Ljubljane stalno navajajo ista imena. Za voditelja "Črne roke" označujejo dr. Marjana Zajca, Rudolfa Žitnika, trgovca Frenka Odona, Franca Juvana, čevljarja Krupeja, Božidarja Leskovca, jurista za Bežigradom. Na Primorskem imenujejo med vodilnimi člani majorja Bitenca in domobranskega oficirja Emila Savellija, uradnika čekovnega urada, ki nosi nemško odlikovanje. V Dornberku sodelujejo Dušan Brece, Sinigoj, Šaksida in Pavliča. Zvezo s "Črno roko" vzdržuje Rudolf Gustin. Janko Debeljak z Dolenjske ceste je izjavil, da je predlagal, da se določi sploh za vsako hišo v Ljubljani "Črna roka". Sin celjskega župana in advokata Voršiča je izjavil, da bodo vsakogar likvidirali po najkrajši poti, ki je zadostno osumljen. Ko so ustrelili mežnarja Presetnika in njegovo sestro, je izjavil domobranski kapetan na Ježici Marjan Urbas, ko so pri njem poizvedovali: "Sava je dovolj globoka za take ljudi." Na Ježici sodeluje agent Jože Pernišek. (Nadaljevanje prihodnjič)

NAD PET MILIJONOV ČLANOV

Moskva — Pravda, glasilo komunistične stranke Sovjetske Unije, naznanja, da je število članov komunistične stranke doseglo 5.700.000. ali pa 700.000 več kakor prej.

Pridružitve Trsta k Jugoslaviji upravičena zahteva demokracije

(Ta sodobni članek o tržaškem vprašanju je bil objavljen v listu "BORBA" 26. aprila. Ker je v njem pojasnjeno stališče, katerega zavzema italijanski proletariat, italijanska žena in italijanska mladina iz Trsta, nam je še lažje pojmovati, zakaj je priključitev Trsta k Združenji Sloveniji ena glavnih točk jugoslovanske vlade; obenem tudi pobija izjavo bivšega podtajnika državnega departamenta Sumnerja Wellesa, da je prebivalstvo Trsta 85% po narodnosti in simpatiji italijansko. Članek je prosto preveden iz srbo-hrvaščine.)

Mirko G. Kuhel, tajnik SANSa.)

Pred nekoliko dnevi je jugoslovanska vojska poleg jugovzhodne obale Istre osvobodila tudi otoka Čres in Lošinj. Po razsluži Avstro-Ogrske ju je zasedla Italija in ju obdržala v smislu rapske pogodbe od leta 1920. Sedaj pa je jugoslovanska vojska tudi na kopnem prekoračila staro mejo in se že nahaja blizu Ilirske Bistrice v Slovenskem Primorju. Pričelo se je končno osvobajanje najbolj zapadne našega predela — osvobajanje Slovenskega Primorja. Edince naše vojske, ki so se na tem teritoriju še pod italijansko oblastjo od njenega zloma razvile iz prvih partizanskih čet v brigade, divizije in korpusse, se bodo sedaj tudi stvarno zedinile z jugoslovansko celino, da skupno z njo izvojuje poslednjo bitko.

O čvrti volji Slovenskega Primorja, da se vključi v Titovo Jugoslavijo, ne more biti nikake stvarne sumnje. Niti ne more biti kakoga dvoma v tem, da današnji vstop jugoslovanske vojske na to zemljišče predstavlja samo poslednje jamstvo, da se že izvršeno priključenje ugotovi. In inozemstvo je pri tem imelo dovolj prilike, da se uveri o vztrajnosti, požrtvovalnosti in junaštvu, s katerim se je narod Slovenskega Primorja ves čas te vojne boril za svojo Jugoslavijo. Že avgusta 1943 so bili pri partizanskih edincih v Slovenskem Primorju prisotni predstavniki Velike Britanije. Bili so pričue dogajanja, ki se je izvršilo v momentu kapitulacije Italije; prepričali so se, kako je naš narod kar preko noči izbrskal ves državni aparat, katerega je Italija s takim napotom gradila 25 let. Prepričali so se, kako je naš narod takoj priznal Osvobodilno fronto za edino oblast. Leta 1944 so predstavniki vojske Velike Britanije, a kasneje tudi sovjetska vojska, mogli opaziti s kakim navdušenjem je narod v teh krajih gradil svojo oblast, celo do predmestja Trsta samega. Pristojevali so tudi velikim volitvam odborov in obiskali so tudi mesta, kjer so se volitve vršile. Lahko so se uverili, da ničesar več ne more ustaviti našega naroda od tega, da v Slovenskem Primorju brani ono, kar smatra za svojo največjo ustvaritev, da na svojih tleh brani Titovo Jugoslavijo.

Priključenje Slovenskega Primorja z Beneško Slovenijo, kar je na podlagi splošnega narodnega dviga proglasil vrhovni plenum Osvobodilne fronte takoj po kapitulaciji Italije in kar je potrdil najprej Kočevski zbor poslancev slovenskega naroda, a zatem tudi drugo zasedanje AVNOJa, je že zdavnje gotov čin. Se več, to je cela niz že izvršenih činov in sedanje napredovanje naše vojske znači samo zadnje in zaključno fazo tega razvoja. In s tem, povezano z vso napetostjo, prihaja na površje tudi vprašanje Trsta.

Slovenski narod in z njim vsi drugi jugoslovanski narodi so vedno smatrali Trst za sestavni del svoje narodne zemlje. Od vseh strani

obkoljuje Trst kompaktno naseljena slovenska zemlja in devet desetink leži na tleh, ki so še pred sto leti bile lastnina slovenskega kmeta. Slovenci tvorijo ogromno večino v predmestjih in predstavljajo tudi znatni del prebivalcev sredine same. S svojimi meščanskimi funkcijami, a posebno kot luka prostranega zaledja, je Trst neločljivo vezan s slovenskim svetom. Vsled tega je slovenski narodni program, program Združene Slovenije, vedno zajemal tudi Trst. Radi ustvarjenja tega programa se je podal v borbo leta 1941 v Osvobodilno fronto in na tem programu stojijo danes tudi vsi jugoslovanski narodi.

Zlasti zadnje čase se v zunanem svetu veliko razpravlja o tej naši zahtevi in mnogi so nam to našo pravico poskušali zanikati. Od naše strani smo že prinesli vse argumente, ki so nam v prilog, in ne mislimo jih sedaj ponavljati. Dotakniti se hočemo le dveh stvari: 1) Slovenci in vsi jugoslovanski narodi zahtevajo Trst v imenu demokracije in 2) s to zahtevo se strinjajo tudi vse demokratične mase Trsta.

Resnica je, da je danes pretežna večina tržaškega prebivalstva italijanske narodnosti in da je, ako tudi ne v toliki meri, bilo tako tudi pred prvo svetovno vojno. Toda je resnica tudi to, da bi danes Trst bil po večini svojega prebivalstva slovenskega značaja, ako bi ga zadnjih sto let upravljale demokratične oblasti. Toda medtem pa je mestna uprava, zlasti nekoliko desetletij pred prvo svetovno vojno, bila v rokah italijanskega reakcionarne vodstva, a slednje je sistematično in čestokrat tudi nasilno raznarodovalo Slovence, katere je iz njihovega prirodnega ljudskega rezervarja v mesto privabil hitri razvitek Trsta. In če jih je bilo na desetine in desetine tisočev, v vsem tem času niso dobili v mestu niti ene slovenske šole, niti ene javne kulturne ustanove, niti ene gospodarske podpore, niti ene možnosti, da upeljejo pri mestni upravi pravico za izražanje svojega jezika. Reakcionarno italijansko vodstvo, iz katerega je kasneje izšel ves red lokalno odločujočih fašistov, je nasprotno organiziralo rafinirane institucije, ki so se oklenile slovenskega doseljence ob prvem koraku in ga sistematično odtujevale od njegovega naroda. Elementarna pravica našega razvoja, kulturnega podviga in primerne ocosovitve po načinu, ki je njemu najbolj prikladen, je Slovincu bila odvzeta. Da je moglo izvajati to nedemokratično politiko, je reakcionarno italijansko vodstvo širilo med prebivalci Trsta zbegavanje, da so Slovinci in Slovani v splošnem kmečka čreda, dostojna samo za preziranje, da so pol-ljudje, ki ne smejo imeti enakih pravic. Tej asimilaciji, ki se je naslanjala na to reakcionarno ideologijo, predhodnico fašizma in nacizma, se je posrečilo na ta način ohraniti Trstu njegov pretežno italijanski značaj.

Razume se samo po sebi, da temu gromu kršenju osnovnih demokratičnih načel niso bili podvrženi le posamezniki, temveč vsi slovenski narod zlasti Slovensko Primorje, katerega je Trst potreboval pri izvrševanju svojih mestnih opravil. Trst, kot središče višjih šol in poučnih zavodov, bolnišnic in drugega medicinskega aparata itd., ni mogel izpolnjevati svoje naloge tako, kot bi jo izpolnjeval, ako bi dal vsemu slovenskemu elementu polne pravice in bi se prilagodil svojem zaledju. Slovensko Primorje je na ta način zadrževano pri svojem materialnem in duševnem razvoju.

Vsled tega mi pravično (Nadaljevanje na 4 st.)

Komunisti in antikomunistični bav bav

Ni slučajnost, da dobimo v posameznem časopisju, na dolgo in obširno razlago anti-komunistično propagando. Njeni berlinski avtorji v kolikor jih ni zadela roka pravice, zagotovo neudejejo zaslužni kazni, so do kosti razkrinkani v svetovni javnosti zaradi anti-komunističnega bav bava. Kljub temu dejstvu anti-komunistična propaganda se ponavlja z zopet na nov način preračunano svrhu in predvsem proti narodnega edinstva ter zagotovitvi pravičnega in trajnega mira sedaj po skončani vojni v Evropi.

Na primer v Italiji, takoj po okupaciji zavezniške armade, začelo se izhajati časopisje različnih strank, medtem tudi Komunistične stranke Italije. Marsikateri zunanji poročevalci so zasledovali razlago tega časopisja, katero razen glasila komunistične stranke "L'Unita", ni črhnilo niti besedice o ozemlju, katero je Italija dobila kot za nagrado na strani zaveznikov po prvi svetovni vojni. Kakor liberalno, tako katoliško in socialistično časopisje se ni dotaknilo tega vprašanja in italijanskemu narodu povedalo le golo resnico, da pripada Jugoslaviji.

Z dne 7 februarja t. l. Hebert L. Matthews, dopisnik za njujorski "Times", kateri se je tedaj nahajal v Rimu, med drugim v svojem dopisu pravi: "Italijanski komunistični časopis 'L'Unita', je danes predlagal, da se povrne slovenski del Julijske krajine Jugoslaviji in obenem zahteva, da se prične pregovori glede tega vprašanja z maršalom Titom."

Tako torej dobimo med številom liberalnega, katoliškega in socialističnega časopisja, edino izjemo pri časopisju komunistične stranke, kateri je že tedaj zvrnil pozornost in igriral na pravično rešitev tega vprašanja, da se prej odvzeto ozemlje po prvi svetovni vojni povrne Jugoslaviji. Mar ne na-

stane vprašanje, kako je mogoče, da edino komunistično časopisje uvideva in je pripravno zagovarjati narodne pravice v oni meri, kakor je to potrebno, dasi pa je vse drugo časopisje molčalo o tem vprašanju? Ali ni jasno, da ni naklonjeno ne samo pravični zahtevi za povrnitev tega ozemlja Jugoslaviji, ampak obenem ne notranji preureditvi Italije same. To je osnovni in poglavitni vzrok za anti-komunistično propagando pri vsakem važnem vprašanju, kadar se gre bodisi za narodne interese, svobodo in pravico, ali pa pri enostavnem vprašanju zahtev delavcev in delavk za izboljšanje delovnega in življenjskega položaja.

Kriminalni avtorji anti-komunistične propagande, so manifestirali pred celim svetom, kaj so zmožni doseči pod krinko anti-komunistične propagande. Ta njihova manifestacija je dobila kriminalni pečat "Baba Jari", "Majdanek", "Belsen", ter številno drugih po nemškem fašizmu pripravljenih klavnicah za milijone ljudskih žrtev. To so rezultati anti-komunistične propagande z ene in druge strani, rezultat korupcijske politike raznovrstnih evropskih propalic, kateri so v zmagi nemškega fašizma gledali megleno bodočnost svoje karijere nad oblastjo narodov v Jugoslaviji, centralni in zapadni Evropi, ter bogatim in rodovitnem vzhodu tj. do Črnega morja — doolja.

Anti-komunistična propaganda je služila nemškemu fašizmu, za podjarmljenje evropskih narodov. Celotni fašistični politični in militarni aparat je slonel na drzni ideologiji "nemške izvoljene rase" vladati z celim svetom. Poleg progona židov, največji sovražnik take kriminalne zamisli, je bila seveda komunistična stranka. Ta je napovedovala strašne posledice, ki čakajo ljudstvo sveta z strani

nemškega fašizma. Ali je potrebno večjega dokaza kakor smo že pričali tej strašni resničnosti?

Na enak način sedanja anti-komunistična propaganda ima namen rešiti bivše evropske režime z novo parolo anti-komunistične propagande. Naprimer drzno propagando proti novi Jugoslaviji, vladi v Avstriji, Poljski, Čehoslovaški, Madžarski, Rumuniji in Bolgarski. Za preobčlene v demokratsko rjuho reakcionarje, te vlade so "komunistične" zato, ker obračunavajo z kolaboracionisti, kvizlingi in izdajalci. Te vlade pravijo ti "dušebrižneži" predstavljajo nevarnost za "demokracijo", so totalitarne in policijske vlade. Z takimi argumenti so začeli servirati javno mnenje tudi razni poročevalci, kot je Doroteja Thompson, katera poleg tega pravi, da je Trst in slovensko Primorje "vekovna" lastnina Italije. Najbrž da so si ji italijanski reakcionarji morali nekje imenitno zahvaliti in jo čislati kot večšo svetovne politike, zemljepisja in zgodovine. Toda pozabila je informirati evropsko javnost o poniževanju črncev v bogati Ameriki, dopustljivost Hearstovega časopisja, napovedi ambicioznega Lindberga in še mnogo drugih zanimivih stvari za evropsko javnost.

Zaledje anti-komunistične propagande, je skrajna kapitalistična reakcija, katera iz strahu pred novim pohodom ljudskih mas, trepeče in besni zaradi izgube ogromnih privilegij in dohodkov na račun delovnega ljudstva. Z njo vred besne tudi vsi oni protinarodni in izdajalski hlapi, kateri so ji od nekdaj tako zvesto služili. Kajt nova doba čisti ne samo pojmovanje o resnični demokraciji, svobodi in življenjski sreči, ampak čisti pred seboj tudi grunt od razne golazni, na katerem hoče izgraditi novi svet.

Delavec

Prihodnje volitve in P. Ambrozič

Vancouver — Vojna je končana v Evropi s popolnim porazom fašizma. Kako strašne so njene posledice, vemo vsi. Vsaka razlaga je nepotrebnost. To je pač cena, katero so morali narodi plačati zato, ker se niso hoteli zanimati za "umazano" politiko in zatoraj niso vedeli v odločilnem trenutku komu bi zaupali svoje vodstvo. Je pa tudi glasen opomin onim, katerih je žal še vedno preveč med nami, ki vedno rajši nasprotuje svojemu sodelavcu, ki mu ni nič kriv, kakor pa da bi nasprotoval svojemu zatiralcu. To je eden glavnih vzrokov zakaj dosedaj ni bilo mogoče spraviti skupaj delovnega ljudstva, da bi skupno nastopilo in se dokler je čas pobrigalo za svojo usodo.

Ta vojna bi bila ljudstvu lahko velika šola, da v bodoče nebi več nasedali raznim demagogom, ki govorijo nesmiselnosti. Če bi se delavci in kmetje bolj družili v svojih organizacijah in debatirali tekoče probleme, bi bolj vedeli, kdo je demagog in kdo v resnici prijatelj. Le pogledjte kje so danes tisti, ki so kričali da je fašizem "nepremagljiv", da se torej ni vredno njemu upirati, temveč samo kloniti glave. Da, ko bi bili vsi taki kot so bili oni, potem bi bil fašizem res nepremagljiv in danes bi nemoteno gradil tvornice smrti, kakršne so bile v Majdaneku. Toda tudi tisti ki so hoteli upogniti glave, tem tvornicam nebi ušli. Alj je pametno kloniti glavo pred onim, ki nas hoče uničiti?

Sedaj se nahajamo pred volitvami v Kanadi. Kakor vedno ob takih prilikah tako tudi sedaj, same dobre

obljube lete od vseh strani kar na koše. Ali bo ljudstvo zopet nasedlo samo obljubam? Jaz mislim, da ljudje nebi smeli soditi stranko po njenih predvolilnih obljubah. Ravno tako mislim, da ne pomaga dosti reči komu to ali ono stranko voli, ker s tem se še ne dokaže pravilnost stranke. Za spoznanje ciljev in namero raznih strank je treba dolgega študiranja. S tem pa še ni rečeno, da človek, ki se dosedaj ni zanimal za politiko, ne more presoditi katera stranka bolj odgovarja njegovim potrebam. Ravno danes je položaj tak, da je lažje presoditi kot kdaj prej.

Politične stranke so namreč po vsem svetu enako porazdeljene. Toraj vse kar je treba ogledje se v druge države, kjer vladajo različne stranke in pogledjte posledice njihovega vladanja, potem jih pa sodite po njihovem delu in ne po obljubah. Torej v Angliji vladajo toriji, to so naši konservativci. Dnevne novice vam govorijo dovolj glasno kakšno politiko oni vodijo. V Kanadi vladajo liberali (bolj zmerni toriji). Tukaj tudi veste, kako velike borbe vodi delavstvo, kadar hoče doseči kakšne drobtine. V Nemčiji so po zadnji vojni vladali Socialisti, to so naši CCF-ovci. Ti praviijo da so delavska stranka. Le pogledjte kako je za delavce izpadlo v Nemčiji. V Rusiji so že 27 let na vladi komunisti, oziroma Sovjeti. Tukaj v Kanadi Komunistična stranka je bila prepovedana takoj v začetku vojne. Torej ni mogla delovati. Kaj so hoteli drugega napredno misleči delavci, naklonjeni znanstvenemu socializmu,

kakor ustanoviti Delavsko Progressivno Stranko, katera deluje in si je pridobila že ogromne simpatije med delovnim narodom, ker dejansko ne samo izraža in štiti narodne in delavske interese, ampak postaja pobudnica med narodom proti prevare, političnih trikov in proti povrnitvi v predvojno dobo, za resnično izboljšanje socialnega in gospodarskega položaja kanadskega naroda.

Sedaj pa pogledjmo, kaj je bila Rusija pred 27 leti in danes. Toraj po njihovem delu sodite in potem volite tiste, katerih delo istočasno odgovarja njihovim obljubam. Dasi pa ravno delavska stranka ne more obljubljati v takem smislu in nemsilu, kakor to obljubljajo vse druge stranke v predvolilni kampanji.

Prav zaprav sedaj ko je vojne konec, bi ne smel pozabiti na mojega vnetega prijatelja patra Ambroziča. Saj se mogoče še spominjate, kako se nam je preje grozil rekoč: "Le počakajte, ko bo vojske konec in ko bo resnica prišla na dan, potem boste šele videli, kakšni zlodiji so partizani, ki so celo tako predrzni da se upajo kritizirati samega škofa Rožmana, ki je vendar zaveden Slovenec in pa seveda tudi škof, kar niso mačkove solze." No sedaj je vojske konec in resnica je prišla na dan, toda ta resnica bide patra Ambroziča v obraz kar z vsemi štirimi. Ali bi ne bil g. Ambrozič toliko prijazen, da bi nam sedaj pojasnil, sicer tisto skrivnost recnice zakaj je škof Rožman bežal pred lastnim narodom? Saj vendar kot škof nebi smel imeti Takoj v začetku ko smo

Prvi slovenski piknik v Calgary

Če ravno se bolj redkoma oglašamo iz Calgary, smo pa toliko bolj marljivi na organizacijskem polju. Aktivno delamo v prid naše organizacije in pri tem seveda ne pozabimo nuditi obenem pomoč drugim narodnim organizacijam v tej naselbini.

Dne 22 aprila smo priredili piknik in sicer po starokrajski navadi. Vdeležba je bila izredno velika z strani našega naroda, za kar izrekam prisrčno zahvalo vsem. Zabavali smo se vsi in vsak je bil videti razpoloženo na tej zabavi. Čistega izkupička smo naredili z odbitkom izdatkov 25.00 dol., ostane za zvezno blagajno našega odseka \$64.00.

Kar se tiče naše zabave, gre največ hvala br. John Seredi in Luki, ki sta nam dala svoje prostore za našo zabavo. Tako isto se je zahvaliti podpredsedniku našega odseka Franku Benčina in Martinu Raščan, ki sta skrbela da ni bil nihče preveč ježen. Ne smem pozabiti omeniti naše kuharice Mary Škoda in Rosie Gradišar, ki ste pripravili tako okusno svinsko pečenko. Po

obedu se je pa oglašil naš muzikant in zajrjal prave slovenske poskočne, da je vse staro in mlado pesalo.

Najlepše se zahvalim našemu predsedniku odseka za tako lep govor v slovenskem in angleškem jeziku. V svojem govoru v zbranih besedah je orisal kalvarijo našega naroda, ter vzbujal prisotne da mu pomagajo k izgraditvi njegove svobodne in demokratične domovine. Najlepša hvala br. Radmanič!

Po govoru smo napravili kolekto in posamezni so priložili kot sledi: Po pet dolarjev: D. Popovič, Seledy in C. Karan. Po tri dolarje: Raščan in Gašparič. Po dva dolarja: J. Perša, Petro, Krowechuk, Govič, J. Rauch, J. Benčina, J. Radmanič, Mrs. Škoda in J. Gradišar. Po en dolar: Roland, Seredi, Dugro, Chnadro in Fleek. Miss M. Yung je priložila 50 centov. Skupaj ta vsota znaša \$50.50.

Najlepša hvala vsem darovalcem, kateri ste darovali za one, kateri potrebujejo naše pomoči.

J. Gradišar, taj.

Dober uspeh mladinskega koncerta v Sudbury

Sudbury — Dne 22 aprila je imel Mladinski odsek VPZ. Bled št. 9 prvi koncert in prsto zabavo. Ker je to šele začetek, da se naša mlada dekleta in fantje, pridno učijo za večji kulturni napredek mladine na tem kontinentu, je priporočljivo vsem staršem, da pošljejo svoje otroke na redne seje, za pouk in skupne sestanke. Saj vsi otroci imajo enako veselje do kulturnega napredka, kakor drugi, kateri so že včlanjeni. Vse kar je potrebno z vaše strani, je več vzpodbude svojim sinovom in hčeram, za igre in do petja.

V tukajšnji neselbini je dosti mladine različne slovenske narodnosti in bi se spodobilo, da pristopi v mladinski odsek. Prav rada bi videla, da pride vsa mladina skupaj, ter se skupno vadi in uči stvari pri društvenih in organizacijah. Ker ko odrasle, šele tedaj je mogoče oceniti vrednost pouka iz mladih let.

Kot predsednic mladinskega odseka, mi je dana dolžnost, da opišem naš kon-

certni program. Naš vodja mladine, F. Zaic, je pri otvoritvi koncerta podal lepi nagovor mladini in staršem, kako je treba mladino organizirati in ji pomagati k večjemu napredu in izobrazbi. Ko je končal, je poklical tajnika odseka, L. Račiča, kateri je bolj obširno orisal pomen celotnega programa, ter pozivljial vso mladino, da se zedini v eno grupo in da složno deluje za napredek mladine. Ne bi bilo pravilno da neomenim našega Mr. Fojs "Orchestra", ki nam je dal več zanimivih točk na programu. Prisrčna zahvala vsem skupaj, ki so pomagali pri izvajanju programa in tudi drugače. Čistega dohodka je bilo \$57.47.

Prav lepa hvala starišem, ki so prinesli pecivo za našo mladino in posebno onim, katerih otroci so članj našega odseka.

Pozdravljena Mladina širom Kanade. Kličem vam: "Zberimo se v mladinskih odsekih za naš narodni in kulturni napredek!"

Mimi Zagar, pred.

Mladinski klub v Sudbury

začeli organizirati naš Mladinski klub, nas je bilo deset članov in članic. Istega smo organizirali pred nekoliko tedni in po izgledu volje članstva ter vrednosti, katero predstavlja Mladinski klub za tukajšno mladino, se obeta dober uspeh. Resnica je, da tukaj v Sudbury je dosti mladih fantov in deklet, ki še niso člani našega kluba. Kot mladini nam je enako potrebna organizacija in je upati, da se včlanijo pri našem klubu.

Na zadnjem zasedanju slabe vesti! Bog ve, če je pozabil peti "Hitlerjevo himno"?

Pa še nekaj. Pred nedavnim sem čital, da so neki vodilni možje pravoslavne cerkve, očitali katoliški cerkvi (torej so začeli kar pri papežu), da se je odtujila od krščanskega nauka, ker se vedno postavlja na stran krivice in proti koristim preprostega ljudstva, kar je v nasprotju s Kristusovim naukom. Saj veste kako je papež v dno kooperiral z Mosolijem in njemu enakimi. Ech, eeeerrr. Ali ni za scagati. Ti pravoslavni moškakarji so še hušji kot partizani. Ti hočejo celo papeža in druge exelence učiti krščanskega nauka. Jej, kaj bo rekel Ambrozič? Spodobilo bi se, da jim napravimo pošteno pridigo. Saj menda zna. Če jih le polovico tako obdela kot je partizane, potem bodo imeli za nekaj časa dovolj.

F. Sodec.

smo zaključili izpeljati kampanjo za novo članstvo. Ker ko nas bo več skupaj organiziranih, bo naše delo in tudi redne seje bolj živahne in uspešnejše. Pred nedavnim smo priredili zabavo, katere uspeh je bil zelo dober. Zabavali smo se, veselili in tudi vrteli. Medtem naš dober član Louis Smrke nam je ob tej priliki povedal nekoliko ginljivih in pomembnih besed, ter nas pozivljial k še večji aktivnosti za napredek Mladinskega kluba. Zato tudi ne moremo najti primernejše priložnosti, kakor da tem potom pozivljiamo naše mlade fante in dekleta v Sudbury, da pristopijo v naš klub. Mi apeliramo tudi na njihove roditelje, da jim dajo vzpodbudo k svoji mladinski organizaciji.

O uspehu naše kampanje hočemo v bodoče objaviti rezultat. Naši sestanki se vršijo vsaki ponedeljek za časa kampanje v prostorih 322 Bessie St. Pozneje ko bo naš klub štel večje število članstva, seveda določimo na redni seji za sestanke v bodoče. Zato še enkrat apeliramo na vse Mladince in Mladenke v Sudbury, da pristopijo v naš klub.

Z. Briški, Sec't.

Širite čitate in postanite

naročnikom Edinosti

Slovenija v borbi ze svobodo

VOLITVE NA DEŽELI Osnutek federativne Jugoslavije

Slovinci so sedaj pričeli izvajati demokracijo in jo bodo nedvomno razvili do viška, o katerem v predvojni Jugoslaviji še pojava niso imeli. Vsaka izmed šestih enot federativne Jugoslavije bo imela po 30 poslancev v federalnem parlamentu ali skupščini brez razlike na število prebivalstva. Te enote so Srbija, Hrvaška, Slovenija, Črna gora, Bosna-Hercegovina in Makedonija. Za vsak milijon prebivalstva nad prvimi 1,500,000 katerekoli enote bo dodanih 10 poslancev. Na ta način bodo narodi z višjim številom prebivalstva imeli sorazmerno večje zastopstvo, toda za osnovne potrebe najmanjšega naroda bo še vedno skrbela minimalna skupina tridesetih poslancev. Slovenija z 2,500.000 prebivalcev, vključivši Primorje, Trst, Gorico, severno Istro in Koroško, je na tej podlagi izvolila in poslala v Jajce svojih 40 poslancev. Ta sistem bo onemogočil predvojni položaj, ko je Slovenija imela le 25 poslancev v jugoslovanski skupščini, ki je štela 625 članov.

Nedvomno je slovenski narod brezmejno ponosen, da je bil prvi v Evropi, ki je zapolnil osvobodilno gibanje, in prvi, ki je imel svoj parlament in svobodno volitve v obzidju Hitlerjeve trdnjave. Še več — ponosen je, vzradošen in hvaležen, da bo njegova borba rodila zlahke sadove — svobodo in demokracijo, katere še nikoli v zgodovini ni imel. Slovenski narod si je zgradil svojo lastno pot, zasekano v skalovje trpljenja, neizmerljivih žrtev in potokov krvi. Narod je glasoval, toda njegov krvni sovražnik ni bil nikoli oddaljen več kot 15 ali 20 milj. Toda vzlic tej veliki nevarnosti je obdržal velike ljudske shode, narodni kongres in tridnevno zasedanje parlamenta. Vse to govori zelo jasno o njegovi odločnosti.

Veliko bi bilo že dosežena, če bi vse to bilo izvršeno samo za moralni učinek. Toda volitve par tednov kasneje spričujejo, da je to bil pravi in pošteni napor za dosego in izvajanje demo-

kracije v polnem pomenu Atlantskega čarterja — na ozemlju, ki so ga Slovenci sami osvobodili in branili s svojimi življenji v trenutku, ko so tudi glasovali.

Volitve, ki so uresničile zaključke prvega parlamenta in jih iz postav na papirju spremenile v faktična dejstva, so jasni dokaz, da je demokracija cilj in namen partizanskega gibanja in Osvobodilne fronte v Sloveniji.

Edinstvo slovenskega naroda

Pred sedanjo vojno je imel jugoslovanski del Slovenije manj kot 1,500,000 prebivalcev, izmed katerih je bilo več kot 80% kmečkega stanu. Industrialnih delavcev je bilo v Sloveniji zelo malo. Skoraj en milijon Slovencev pa prebiva pod italijansko oblastjo v Primorju, Istri, na Goriškem ter pod Avstrijo (Nemčijo) na Koroškem in štajerskem. To so pokrajine vzhodno od Vidma v Benečiji, v Rezijski dolini ter Goriška, Trzič, Trst in severna Istra pod Italijo, pod Avstrijo pa Belak, Vrbsko jezero, Celovec in pokrajina nad Mariborom in v Prekmurju. Cilj Osvobodilne fronte je združiti vse dele Slovenije v novo slovensko državo, ki postane del nove, federirane demokratične Jugoslavije.

Ko je sovražnik navalil na deželo aprila 1941, je jugoslovanska vojska bila poražena, zajeta in razpršana, preje kot v dveh tednih. Eden izmed vzrokov za hitro sovražno prodiranje po Sloveniji leži v dejstvu, da slovenski narod ni gojil svoje "ljubezni" do velebrskih politikašev v Belgradu; zrcali se tudi v nespoštnosti glavnega štaba kraljeve jugoslovanske vojske, kateri je celo zastavljaj vsak uspešen odpor proti napadalcem. Poleg tega je tudi vlada v preteklosti tako prezirala in zapostavljala Slovence — s pomočjo domačih državnih uradnikov in političnih voditeljev v vladi — da je narod v nekaterih krajih Gorenjske smatral okupacijo za manjše zlo. V teh krajih večina ljudi obvladuje tudi nemščino. Toda narod je faktično stopil iz dežja pod kap. (Nadaljevanje prihodnjič)

Pridružitve Trsta k Jugoslaviji-upravičena zahteva demokracije

(Iz 3 strani)

zahtevamo Trst zasebe, in to v imenu demokracije. Mi to zahtevamo zato, da se ono, kar smo preživeli tekono zadnjih sto let, a še v večji meri od zadnje vojne naprej, ne bi nikoli več ponovilo; zato, da bi vsak posameznik in ves narod imel možnost za polni razvoj.

Množice Trsta v vseh krivicah so uvidele in danes že popolnoma uvidevajo, da demokratična ureditve zahteva vključenje Trsta v slovensko zaledje. Množice Trsta so se tako opredelile že leta 1848. One so se tako ponovno opredelile tudi v današnji vojni. Množice Trsta so se spojile v borbo slovenske vasi. Od leta 1941 so aktivisti Osvobodilne fronte ki so odšli tja, da pričnejo borbo proti fašizmu skupaj z Italijani antifasisti, bi se nikakor ne bi mogli držati v Trstu brez pomoči italijanskih meščanov. Leta 1942 so iz Trsta prišli prvi partizani, a po kapitulaciji Italije si lahko že od daleč spoznal bataljone, sestojče iz tržaških delavcev, ki so prišli v borbo v svojih značilnih plavih delavskih oblekah. Iz spomina je neizbrisljiva manifestacija teh tržaških delavcev, ki so na mitingu na partizanskem shodu v Vipavski dolini prisegli, da hočejo v skupni borbi s slovenskimi partizani zločiti prezid, ki ga je reakcija zgradila med obema narodoma. V času kapituliranja Italije so tržačani pod vodstvom aktivistov Osvobodilne fronte navalili in iz zaporov osvobodili politične jetnike. Tedaj se je politično delo razširilo tudi med tržaškimi množicami. Zrasla je močna organizacija "Delavsko edinstvo", kot skupna organizacija slovenskega in italijanskega proletariata. Danes se je "Delavsko edinstvo" razširilo po vseh dojetjih Trsta in njegov do prinos je predvsem, poleg sabotaže, mobilizacija v pomoč jugoslovanski vojski. S slovensko žensko in mladinsko narodno-osvobodilno or-

ganizacijo se je razvijala, sporedno in njenem v primeru tudi italijanska ženska in mladinska antifasistična organizacija. Nastale so mnoge profesionalne skupine italijanskih meščanov v ravnotako tesni povezavi s slovenskim narodno osvobodilnim pokretom. Protireakcionarnim poizkusom iz Italije, da se obnovi ona nesrečna politika, katero je v Trstu reakcionarno italijansko vodstvo vodilo desetletja, so se jasno izrazile v te organizacije in skupine 22. septembra 1944, ko so ob priliki govora maršala Tita na proslavi druge obletnice I. dalmatinske brigade opredelile se za vključenje k Jugoslaviji in formiranje pokreta, kot podaniki nove Jugoslavije. Da ne omenjamo drugih manifestacij, zadostuje naj dodati, da je na ženskem kongresu 11. februarja t.l. bila prisotna množična delegacija italijanskih žena iz Trsta, ki se je pridružila slovenskim ženam v zahtevi, da se Trst priključi novi Jugoslaviji. Predstavniki italijanske mladine so isto izjavili na mladinskem kongresu. V skupni borbi, ki se je ves ta čas razvijala in prebujala, se je ustvarilo nerazrušljivo bratstvo. Danes sprejemajo italijanske brigade italijanske trobojnice iz rok slovenske mladine, kateri pod Italijo nikoli ni bilo dovoljeno nositi svojih simbolov in govoriti v svojem materinem jeziku. Italijanski Trst zbira obleko, sanitejske potrebščine, cigarete in tobak za jugoslovansko vojsko. Jasni izraz tega odno-

šaja med slovenskim narodom italijanskimi demokratičnimi množicami se razvodi tudi v tem, da imajo tržaški Italijani dva svoja predstavnikova v najvišji upravi narodne oblasti v Slovenskem Primorju v Pokrajinskem narodno osvobodilnem odboru.

Italijanske demokratične mase so se čvrsto povezale s slovenskim zaledjem v zahtevi, da se Trst v imenu demokracije vključi v novo Jugoslavijo.

Današnja vojna se vrši za uničenje fašizma in za zmago demokracije. V njej je slovenski narod ramo ob ramo z ostalimi jugoslovanskimi narodi pokazal toliko junaštva, toliko ucpeha in požrtvovalnosti, da se upravičeno pričakuje, da bo njegov naporni program, ki je dosledno demokratičen in ki v imenu demokracije zahteva Trst, v celoti in do poslednje točke izveden. Ravno zato, ker je program slovenskega naroda demokratičen, slovenski narod lahko spozna v vsakem, ki se temu programu upira, ne samo svojega nasprotnika, temveč tudi nasprotnika demokracije. Slovenski narod in z njim nerazdvojeno povezani ostali narodi Jugoslavije ne bodo mogli nikoli dopustiti, da bi postali prijatelji onih kateri so na kateri koli način skušali jih zaustavljati v tem borbenem poletu in kateri bi jim na kateri koli način skušali odvzeti pravico do Trsta. A slovenski in ostali narodi Jugoslavije tvorijo danes močno državno zvezo — Novo Jugoslavijo.

Devet temeljnih točk Osvobodilne Fronte Slovenskega Naroda

(Konec)

Ti izdajalci so pod krinko brambe vere prejel od okupatorja orožje, vzvišeno, sveto! Zaradi teh izrednih dolžnosti smo izredni ljudje. Stojimo na meji med preteklostjo in bodočnostjo. Na eni strani delamo obračun nad preteklostjo, na drugi strani dozivamo bodočnost. Na eni strani trpimo zaradi grehov, ki so jih v preteklosti delali naši predniki, na drugi strani trpimo porodno bolečino za stoletja bodočega napredka in sreče. Zato razumimo prenašati več kakor ljudje ostalih časov. Delež trpljenja in naporov, ki nam je dodeljen, je brez dvoma večji, kakor ga more človek prenesti, toda vse to delamo za bodoča pokolenja.

Nismo še svobodni, mi se šele osvobajamo, zunanje in notranje. Toda pot do svobode je utrta. Po tej poti stopamo naprej. Od koroških jezer do Kolpe, od Beneške Slovenije do Rabe se razvijajo slovenske vojaške enote. Ves slovenski narod stoji na fronti za svojo svobodo. Zato kličem v imenu mrtvih junakov, živih borcev in prepričanih Slovencev: "Naj živi Osvobodilna Fronta Slovenskega Naroda!"

Vse to se je moralo tako zgoditi. V vsem katoliškem svetu je nastopil čas velikega družabnega in moralnega čiščenja. Katoličani, ki od prve ure sodelujemo v OF, smo že pred vojno napovedali neizprosno boj politični spekulaciji, ki je hotela vero izrabljati. Če je kdo danes prepričan o tem, da je treba prenehati s klerikalizmom, smo to predvsem katoličani sami. Za nas je važno dejstvo, da se bo čiščenje katoliškega sveta moralo nadaljevati in da bo igralo važno vlogo v vseh bodočih procesih. Evrope. Mi želimo katolicizem, ki se bo omejil na svoj pravi verski obseg in izgubil vse politične privilegije. To bo koristno zanj in za red, ki ga z osvoboditvijo ustvarjamo.

Moja končna misel pa naj bo posvečena naši trpeči in zmagujoči skupnosti. Vse bomo dosegli, če bomo trdno povezani v osvobodilnem gibanju. Rešila nas bo le skupnost. Stvari so tako postavljene na ostrino, da moramo biti kot skupnost, vz-

Iz francoščine prevedla K. N. XVII

Orana je stopila v veliko, lepo palačo španskega konzulata v Parizu in se namerila v eno izmed mnogih pisarn, kjer so se gnetli vsi mogoči ljudje: Španci, živeči v Parizu, begunci in Francozje, ki so prišli tja poizvedovat bogve kakšne novice in zanimivosti.

Neki mlad uradnik jo je zelo vljudno sprejel in jo vprašal, česa želi.

"Rada bi vedela, ali so poroke, sklenjene med državljsko vojno v Barceloni, veljavne ali ne?" je nekoliko v zadregi vprašala mlada žena.

"Zakaj naj ne bi bile veljavne, gospodična?" je začudeno odgovoril uradnik. "Poroka je poroka, v vojni ali pa v mirnem času."

"Nekatere teh porok so se namreč sklenile v takšni hitrici, tako brez priprave med miličniki in dekleti, ki so jih možje poznali komaj nekaj dni. Ali so tudi takšne poroke veljavne?"

"Ljuba gospodična, na poročnem uradu pač ne morejo v takšnih časih vedeti, kako dolgo se ženim in nevesta poznata, sicer pa to tudi ni važno. Glavno je, da so te poroke prav tako veljavne, sklenjene prav tako zakonito, kakor kakšna svečana, razkošna poroka v mirnem času. Razen tega smo kljub hitrici vse arhive z osebnimi podatki novoporočencev že uredili, tako da ni nobene zmešnjave."

"Oprostite, da vas nadlegujem s takšnimi podrobnostmi," je dejala Orana, nekoliko zmedena zaradi uradnikovega odločnega odgovora, "toda moja prijateljica me je naprosila, naj se namesto nje nekoliko pozanimam za te stvari. To dekle se je mudilo v Barceloni prav tiste dni, ko so odhajali vojaki na fronto. In morala se je — — nenadno poročiti z nekim častnikom, nekaj ur pred njegovim odhodom na fronto. Tedaj so sklenili kar pod milim nebom mnogo porok, okrog dve sto. Vse je šlo zelo hitro... Ali mislite, da je tudi takšna poroka veljavna?"

"Kajpak, draga gospodična. Vaša prijateljica je poročena, kakor da bi se poročila v mirnem času."

"Toda ali ta zakon tudi na Francoskem velja?"

"Zakaj neki ne bi? Naši vladi sta se sporazumeli glede vseh medsebojnih pravnih zadev. Tudi ta zakon, sklenjen v hitrici in hkrati z dve sto drugimi zakoni, pravno velja. Francoske oblasti na Španskem so pač uredile vse potrebno, da je veljaven."

Po kratkem premisleku je pristavil: "Sicer se pa lahko na županstvu občine v rojstnem kraju svoje prijateljice prepričate, ali so vsi osebni podatki v redu... Če pa hočete svoji znanci olajšati to povpraševanje, nam prinesite natančne podatke o imenih poročencev in dnevu te nenaavadne poroke."

Orani je pričelo srce divje utripati. Njeno poroko naj bi potrdili tudi na Francoskem! Od tej misli se ji je zamagilo pred očmi. Potem bi bilo mogoče, da bi njeni starši izvedeli za ta zakon, še preden bi jim ona sama kaj povedala o vsem tem: Neverjetno! Bila je tako presenečena in prestrašena, da se ji je pričela soba vrteti pred očmi in da se je mladi uradnik stoječ tik pred njo, izgubil nekam v daljavo, v nejasno meglo. S silo se je zbrala in dejala:

"Moja prijateljica bi najbrže pred vsem rada izvedela. Ali njen mož sploh še živi."

Po nekaj trenutkih molka je pristavila bolj prisrebno: "Ali bi mi mogli povedati, kje naj povprašam po teh podatkih?"

"Tam doli, gospodična, v Uradu za iskanje pogrešanih". Orana se je ozrla v smer, ki jo je pokazal uradnik. Pred nekim okencem je stala dolga kača ljudi, ki se ni ne daljšala in ne krajšala, kajti oni blizu so venomer odhajali, ob koncu kače so pa pristopali novi. Orana se je pridružila čakajočim. Čudni občutki so jo spreletavali ob misli, da bo čez nekaj minut izvedela nekaj določnega o njem, ki mu je v nekaj urah postala zaročenka in žena. Zdaj je vedela, da je njuna poroka veljavna in da je žal ni sile, ki bi jo mogla razveljaviti.

Nedvomno, zdaj je bila tako blizu resničnosti, kakor še nikoli ne, odkar se je vrnila domov, na Francosko. Venomer se je tolažila, da morda tako na hitro sklenjeni zakon vendarle ni veljaven in da bo lepega dne vendar že padla z nje ta mora, ki ji mori dušo in telo. Zdaj se ji ni bilo treba več bati negotovosti in ne trepetati pred resničnostjo. Bila je poročena, veljavno poročena tudi na Francoskem.

Zdaj mora samo še izvedati, ali njen mož še živi, ali ne.

Po dokaj dolgem čakanju je naposled le prišla na vrsto. Pogumno je pričela pripovedovati:

"Letalec je, star trideset let. Piše se Moreno in boril se je v Barceloni na strani republikancev."

Povedala je tudi datum, ko je odšel njen mož na fronto.

"Letalec? Moreno? Zdi se mi, da živi, da je med tistimi, ki so ušli smrti... Moreno? Nagubal je čelo, kakor da napeto nekaj premišljuje. Oranin pogled je željno visel na njegovih ustnicah.

"Moreno? To ime mi je nekam znano..."

Orana mu je skušala pomagati. "Moreno, miličnik, baje med najboljšimi letalci republikanske armade..."

"Miličnik?" je nekam začudeno vzkljnil uradnik. "Ali se ne motite?" Ne, ne, gospod! Prepričana sem o vsem, kar govorim," je živo vzkljnila mlada žena.

"Čudno... Moreno?... Moreno? Na koncu koncev," zmajal je zlavo, "možno je, da se motim. Želite torej, da natanko povprašamo po njem. Iskanje bo utegnulo trajati dva tedna, morda celo mesec dni. Prosih, dajte mi naslov, da bomo vedeli, kam naj vam pišemo, kar bomo izvedeli..."

"Pišite?" je prestrašeno vzkljnila Orana, saj pač ni pomislila na to možnost.

Seveda. Tako je v navadi. Samo zapišite v knjigo svoje ime in svoj naslov", je nebrzično odgovoril uradnik.

"Toda... ali ne bi mogla osebno priti po odgovor?" je plaho vprašala mlada žena.

"Bilo bi bolje, da bi vam mi pisali... Pomislite, koliko je tistih, ki bi radi izvedeli podobne podatke kakor vi. Nešteto je ljudi, ki so v tej vojni izgubili kakšnega prijatelja, sorodnika, znanca. In da si olajšamo delo, sprejemamo osebno samo vprašanja, odgovore pa pišemo, ker je to enostavnejše..."

Uradnik je govoril vljudno, toda v njegovem glasu je bilo nekaj, kar ni dopuščalo nikakršnega ugovora. Orana se je odločila, da ga bo ubogala.

Napisala je v knjigo svoje ime, toda pristavila je naslov svoje prijateljice Silvije, živeče v Parizu. (Dalje primodnjič)

Volilci-Glasujte za sledece kandidate 11 Junija

NOVA SCOTIA	MANTOBA
Charles Murray Halifax	Joseph Zuken Winnipeg-North
James Madden Cape Breton South	Andrew Bilecki Springfield
R. George MacEachern Pictou County	A. E. Smith Brandon
	Nick Hrynchyshyn Selkirk
	John McNeil Winnipeg-North Centre
	Jules Y. Pynoo St. Boniface
QUEBEC	SASKATCHEWAN
Fred Rose, M.P. Montreal-Cartier	Mrs. Dorise Neilson, M.P., North Battleford
Lt. Gordon McCutcheon Montreal	Josephine Gehl Saskatoon
	Mrs. Florence Theodore Regina City
	ALBERTA
	Gnr. Swankey, B R. Jasper
	William Halina Vegreville
	Dr. Mary Hunter Edmonton West
	Henry Ludngren Wetaskiwin
	John Brown Bow River
	Ewart P. Taylor Battle River
	William Lund Red Deer
	William Arland MacLeod
	W. H. Childress Lethbridge
	Lionel Edwards Calgary East
	John Lakeman Edmonton East
	Dr. D. A. Mackenzie Calgary West
	Beatrice Ferneyhough Athabaska
ONTARIO	BRITISH COLUMBIA
Tim Buck Toronto-Trinity	Minerva Cooper Vancouver-Burrard
Sam Carr Toronto-Spadina	Harold Pritchett Vancouver East
Dewar Ferguson Toronto-Parkdale	Harvey Murphy Kootenay East
R. W. Robertson Toronto-Davenport	Henry Godd Kamloops
William Kashtan Toronto-St. Paul's	Harold Griffin New Westminster
John Weir Toronto-Rosedale	Bruce Mickleburgh Skeena
Fred Collins Toronto-Broadview	Garry Clahane Victoria
James Davis Toronto-Greenwood	Alan C. Clapp Yale
Leslie Warley Toronto-Eglinton	Leading Seaman James Thompson Vancouver Centre
Alex Welch York West	Lt. Austin Delany Vancouver North
Walter Dent York South	George Greenwell Nanaimo
Capt. J. F. White York East	
Robert Aylward Port Arthur	
Donald Stewart Fort William	
Tom Hill Rainy River-Kenora	
F. O. W. Garth Teeple Temiskaming	
Clem Smith Nipissing	
Peter Dunlop Hamilton East	
Capt. S. Sniderman Hamilton West	
H-1012 Rfn. Binder H. Ottawa West	
George Urbanz Waterloo North	
Ald. James Turner Ontario	
James Oldham Wellington South	
Arthur Mould London	
T. W. Dealy Lincoln	

SREBRNA POROKA V TIMMINSU

Dobro znana med našim narodom, Tone in Margareta Slak, bosta obhajala dne 10 junija 25-to obletnico svojega zakonskega življenja. Ker sta oba zelo vneta rodoljuba in že dolgo vrsto let med prvimi v borbi za narodne in delavske interese, sta praznovanje 25-te obletnice namenila v obliku domače zabave za pomoč narodom Jugoslavije.

Zabava se bo vršila v prostori 104 — 5th Ave., v nedeljo dne 10 junija. Začetek ob 2 uri pop.

Tem potom so vabljeni Slovenci in Slovenke, kakor tudi sobrati Hrvti, da se udeležijo zabave, odnosno ženitovanja.

VABILO NA PIKNIK

Odslek Zvcze Kanadskih Slovencev v St. Catharines priredi piknik v nedeljo dne 10 junija na dobro znanem prostoru našega člana in rojaka J. Kump farmi v Jordanu. Ta zelo vzabljev prostor je prav dobro znan našemu narodu tako v bližnji okolici, kot Grimsby, Beamsville, Hamiltonu in St. Catharines. Da, tudi rojakom in rojakinjam v Torontu.

Zaradi slabega vremena piknik se ni mogel vršiti pretečeno nedeljo in zato se bo vršil kakor je omenjeno sedaj v nedeljo dne 10 junija.

Tem potom ste vabljeni rojaki in rojakinje, kakor tudi sobrati Hrvti od blizu in daleč, da se udeležite piknika v prosti naravi, kjer boste imeli dobro postrežbo za jesti in splahitni suha grla, kakor tudi druge zabave dovolj.

SANS

Odbor:

SANS

Odbor: